

הערה נא

לכאורה להרין דף חי ד"ה והלא דשבעה לקיים המלות חלה לענין זנ יחל ורק מקרבן אימטעא, הרי נמלא שאיכא גם שבעה כשרים, ואין לתרץ בהרא"ש שכתב דכשרים אין נשבעין כלל ואע"ג דנשבעין לקיים את המלות הריא לאו שבעה היא חלה לזרזי בעלמא, דהא סובר דשבעה גמורה היא המחייבת אותו בלאו דבל יחל. ולריך לומר דלכן כתב הרין לתרץ זה הריא שבעה לא מיקרי נדבה שהרי כבר הם מחוייבין לקיים את המלות, ונכאורה לא מוזן תירוטי דנכי דנלשון כנדבותם אולי לא שייך זה, שצביל החיוב לקיים את המלות, אף שלשבע ליכא חיוב חלה היחר כלשון הגמי דשרי ליה לאינש לזרזי נפשיה, יכן הוא לשון הרמב"ם פ"א משבעות ה"ג שלא כתב ומלות חלה רק ומותר לאדם להשבע על המלות לעשותה, וגם מפורש זה בפ"ג מדריש הכ"ד אחר שכתב לעיל מה מי שגדר נדרים כדי לכוון דעותיו ולתקן מעשיו ה"ז משוואת כתב ואע"פ שהן עבודה לשם לא ירצה אדם בנדרי איסור ילא ירגיל עלמו בזה חלה יפרוש מדברים שראוי לפרוש מהן בלא נדר וכן איתא בש"ע סימן ר"ג, ואף שכתב זה בנדרי איסור לשם שמים מסתבר שכמו כן הוא להרין בשבעות לקיים מלות מאחר שג"כ חילל השבעה וניתוספת עליו איסור לאו מה שלא היה עליו בתחלה שהוא רק היחר ולריך למעט, והרמב"ם שלא כתב זה בשבעות לקיים מלות חלה בנדרי איסור לכוון דעותיו ולתקן מעשיו, אולי הוא משום דסובר דלא חלה לקיים מלות כלל, דלכן אין לו למנוע מלישבע לזרזי נפשיה, דלא אפשר להיות תקלה מה מאחר דלא ניתוסף מה שזו איסור עליו, ולריך גם לומר שהרמב"ם סובר דאף איסורה דעשה ליכא ולא בקלו"ח סימן ע"ג סק"ה שכתב דנראה לו דאף הרמב"ם מודה שאיכא איסורה וכונתו לאיסור דאורייתא דעשה דהרי מוכיח מהא דנשבעין לקיים את המלות מנשבעין ואקיימה דאם ליכא שום איסור היה זה לשוא, הא לרמב"ם אינו אפי' איסור עשה, וכן סובר גם הרא"ש דכתב הריא לאו שבעה הוא חלה לזרזי בעלמא, וקושייתו איך מותר לישבע דהוא משום דאיכא עכ"פ זרוז בזה וז"ע דברי קלו"ח. אך אולי מלשון הרמב"ם לא לקרבן ולא למלקות שייך קלת להוכיח. אבל להרין שניתוסף עליו עשה דכל היולא מפיו יעשה ולא דבל יחל הרי אפשר לזא לידי תקלה דאם חי' לא יקיים המלות הרי יעבור עוד איסור עשה ולי' נוסף על מה שעבר על המלות, אך שמי' מותר משום דלזרזי נפשיה עדיף ואין לו לימנע מלזרז נפשיה להמלות בשביל חששות רחוקות דתקלה אחרי שכוונתו היא אדרבה לשם שמים יש לו לבטוח שלא יבא מזה תקלה חי', מי' ודאי אין לו להרבות אף שבעות כאלו, וכ"ש שליכא חיוב, מי' לשון נדבותם אולי לא שייך דהרי כשנשבע אינו זה לחשיבות נדבה חלה בשביל יראתו שלא יקיים חובתו, אבל הרי שייך על זה לומר כנדרי כשרים על השבעות שנשבעין

חבל צמונחת בהמה נקבה הוא ודאי שלמים אף שאין הרשעות כל כך דהא צבהמה נקבה כשהיא תמימה ליכא חלה שלמים דלדרכ"ב שיותר תמור דאיכא מעילה, הא כיון שהיא תמימה הא חסור להקדישה לדרכ"ב כדאיתא בהמורה דף ז', יאף שאמר כנדרי רשעים היינו רשעים בעיני נדרים ולא בשאר איסורין.

הערה נ

הגה מנהג כ"ע לנדור צרכים עוד מכמה דורות בש"ת נזרית ציה"כ ולהסקה לחמס ילכל הנרכים וצדירות דמלות האחרונים נהגו גם לנדור מי שעולה לתורה וכן נהגו לנדור כשמצוירין נשמות ומפורש כן בש"ע סימן תרכ"א סעיף י', וכן נוהגין בכל המקומות לנדור צרכים לזורך עניים, והוא מטעם שהנהיגו זה בהסכמת חכמי הדורות לזורך נדקה בין לעניים בין לציבכ"ג שאם היו אומרים בלא נדר היו הרבה אומרים ולא משלמין אח"כ צימי החול, שא"כ נמלא שגם לכשרים איכא אופנים שרשאין לנדור, לא מיקרי זה כנדרי כשרים כיון שצטלם הוא חסור אך שבתירו לזורך אף שהיא עשיית איסור כהא דעמ לעשות לה' הפרי תורתך, וגם סמכו על מה שיתעבו הגבאים ממנו מה שגדר שלכן אין לחוש לשכחה וגם אין לחוש לחזרה שלא ירצה לקיים מפני הציבה, דהא אם היה אפשר דרי לא היו לריכין לנדור יהיה חסור לומר בלשון נדר חלה היו לריכין להתנות בלי נדר. ונראה פשוט שאף אם אחד יודע בנפשו שישלם חיוב אחר שבת ויז"ע מה שיאמר אף כשיתנה בלא נדר נמי מיכרה לומר סתם שהוא ממילא מחוייב בגדר ממש, דהא לומר צרכים שהוא בלא נדר הרי יהיה זלוז דכוין יאמרו כן שהרבה מהם לא ישלמי ויהיה הפסד להלקה בשביל זה הרי ראו קדמונינו להחיר לנדור ומוכרה לומר סתם שהוא נדר דמה שיחשוב בלבו שהוא בלא נדר הרי הוא דברים שבלב מאחר שהולך לומר סתם שהוא להצנת כל השומעים שהוא לנדר, וכשלא יאמר כלום אף שדעתו לשלם פשוט שאסור שיכשיל את הרבים שיאמרו שהוא אינו רוצה ליתן שגם אחרים ילמדו מזה שלא ליתן שלכן מוכרה גם הוא לומר סתם שיתן כך וכך שהוא מחוייב צדין נדר, ויהיה עליו חיוב לשלם חיוב ולסלק מעליו חיוב נדר שלו אף באופן שליכא בל תאחר מהאיסור לנדור.

ועיין בריעצ"ה שאיכא מקומות שאין נודרין צרכים צביהכ"ג חלה צרי' ויז"כ שהיו כבעת לרה שיותר כדילפינן מנדרה דיעקב באגדתא, אבל איכא מקומות שנהגו לנדור גם בכל שבת וי"ע מחרי העעמים שכתבתי.